

בש"פ 4583/24 - מדינת ישראל נ' יניב זגורי

בית המשפט העליון

בש"פ 4583/24

לפני:

כבוד השופט י' כשר

המבקשת:

מדינת ישראל

נגד

המשיבים:

1. יניב זגורי
2. אהרון איטל
3. משה רובין
4. עמיר בן שימול

בקשה להארכת מעצר מעבר לתשעה חודשים
לפי סעיף 62 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות
אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996

תאריך הישיבה: ח' בתמוז התשפ"ד (14.7.2024)

בשם המבקשת:

בשם המשיבים 1-2: עו"ד אביגדור פלדמן

בשם המשיב 3: עו"ד רועי אטיאס

בשם המשיב 4: עו"ד חיים אוחנה

החלטה

לפניי בקשה להארכת מעצר מעבר לתשעה חודשים לפי סעיף 62 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: חוק המעצרים), למשך 150 ימים. זוהי הבקשה השבע-עשרה בעניינם של המבקשים 1-2, והבקשה החמש-עשרה של המבקשים 3-4.

1. הרקע הנדרש לעניין דנן נסקר בהרחבה במספר החלטות שניתנו בבית משפט זה (ראו, למשל: בש"פ 385/24 מדינת ישראל נ' זגורי (5.3.2024); בש"פ 6139/23 מדינת ישראל נ' זגורי (11.9.2023) (להלן: בש"פ 6139/23); בש"פ 2308/23 מדינת ישראל נ' זגורי (20.4.2023); בש"פ 5172/21 מדינת ישראל נ' זגורי (4.8.2021); ובמיוחד ראו: בש"פ 1345/21 מדינת ישראל נ' זגורי (16.3.2021)). לפיכך, אעמוד להלן על הדברים הרלוונטיים לענייננו, בתמצית בלבד.

2. נגד המשיבים הוגשו שני כתבי אישום אשר הדיון בהם אוחד בהחלטת בית המשפט מיום 15.8.2018. כתב האישום הראשון הוגש נגד המשיבים 1-2 (לצד נאשמים נוספים), ביום 18.12.2017; וכתב האישום השני הוגש נגד כלל המשיבים בדנן, ביום 12.7.2018 (להלן, יחד: כתב האישום המאוחד). בתמצית שבתמצית, כתב האישום המאוחד, אשר במוקדו עומדים שבעה-עשר אישומים, מגולל סיפור מעשה סבוך שעניינו בשלושה מעשי רצח: שני מעשי רצח של עדי מאשימה אשר מסרו עדויות כנגד המשיב 1 וכנגד אחיו של המשיב 1, ומעשה רצח של גרושתו של אחד מעדי המאשימה הנ"ל, אשר תמכה בהחלטתו למסור את העדות המפלילה שמסר. לצד זאת, מואשמים המשיבים, בכתב האישום המאוחד, במספר עבירות של ניסיון רצח, וכן בעבירות נלוות כגון עבירות נשק, שיבוש מהלכי משפט, הדחה בחקירה ועוד.

יוער, וגם זאת בתמצית שבתמצית, כי חלקם של כל אחד מהמשיבים בעבירות נשוא כתב האישום המאוחד הינו שונה: המשיב 1 מואשם בכל שלושת מעשי הרצח כמי שיזם אותם וכאשר המשיבים האחרים הם עושי דברים; המשיב 2 מואשם בביצוע שניים ממעשי הרצח; ואילו המשיבים 3-4 מואשמים בביצוע מעשה הרצח השלישי.

3. לצד הגשת כתבי האישום הוגשו בקשות למעצרו של המשיבים עד לתום ההליכים כנגדם, שהתקבלו בהסכמתם של המשיבים. לאחר שחלפו תשעה חודשים מתחילת ההליך, האריך בית משפט זה, מפעם לפעם, את מעצרו של המשיבים ב-90 ימים, ולאחר מכן ב-150 ימים בכל פעם. יצוין כי חלק ניכר מהארכות המעצר הנ"ל נעשו בהסכמת המשיבים. כך, למשל, עד לבקשה דנן, נתן המשיב 1 את הסכמתו לכל הבקשות להארכת המעצר שהוגשו בעניינו.

4. כעולה ממספר הארכות המעצר שניתנו בעניינם, בהליך העיקרי המתנהל כנגד המשיבים חלו עיכובים משמעותיים. בתחילת הדרך חלו עיכובים בלתי מבוטלים אשר נבעו מקשיים בהעברת חומרי החקירה הרבים לידיי באי כוחם של המשיבים, ובהוצאת תעודת חיסיון ביחס לחלקם. בהמשך חלו עיכובים כתוצאה מקשיים בהסדרת הייצוג המשפטי של המשיבים, אשר הובילו להגשת בקשת שונות

לדחיית דיוני ההוכחות, אשר החלו רק ביום 9.9.2019, בחלוף כשנתיים ממועד הגשת כתבי האישום. לצד זאת, פרוץ מגפת הקורונה הקשה על ניהול דיונים סדירים בתיק, דבר אשר הוביל אף הוא לעיכוב בהתקדמות ההליכים. בהמשך הדרך חלו עיכובים בניהול ההליך, בעיקר נוכח בקשת באי כוחו של המשיב 1 להשתחרר מייצוגו, ורק מיום 1.1.2024 החלו הדיונים בהליך העיקרי להתנהל במתכונת של שלושה דיונים בשבוע באופן סדיר.

ביום 29.2.2024 נסתיימה פרשת התביעה, במסגרתה התקיימו כ-189 דיוני הוכחות. ביום 2.5.2024 החלה פרשת ההגנה, ובדיון שנערך בבקשה עודכנתי על ידי באי כוחם של הצדדים כי עדותם של כלל המשיבים כבר נסתיימה, כך שסיום שמיעת הראיות קרוב.

טענות הצדדים

5. בבקשה דן שבה המאשימה ומבקשת כי יוארך מעצרו של המשיבים ב-150 ימים. המאשימה טוענת כי מן המשיבים נשקפת סכנה מוחשית לביטחון הציבור ולשלומו. בתוך כך, המאשימה מטעימה כי העבירות בהן מואשמים המשיבים הן עבירות המקימות חזקת מסוכנות סטטוטורית, וכי מסוכנותם מתעצמת נוכח העובדה שביצעו את העבירות כנקמה על עדות שניתנה כנגדם. כמו כן, נטען כי על מסוכנותם של המשיבים ניתן ללמוד גם מעברם הפלילי העתיר, ומכך שבידי המאשימה מצוי חומר מודיעיני רלוונטי, אותו ביקשה היא להציג לעיני בית המשפט במעמד צד אחד.

כמו כן, ביחס למשיב 3 נטען כי על מסוכנותו ניתן ללמוד גם מכך שמעשה הרצח המיוחס לו בכתב האישום המאוחד, בוצע לאחר שהמשיב 3 נידון בהליך אחר ל-3.5 שנות מאסר, ולפני מועד תחילת ריצוי עונשו. לטענת המאשימה, מכך ניתן ללמוד על החשש המוגבר משחרורו לחלופת מעצר.

המאשימה מוסיפה וטוענת כי נגד המשיבים קמה עילת מעצר גם בשל חשש משיבוש הליכי משפט והימלטות מהליכי משפט. זאת, משום שהם מואשמים בכך שרצחו, ניסו לרצוח או קשרו לרצוח, עדים, עובדה המדגישה את עוצמת החשש כי ינסו לשבש הליכי משפט; וכי במסגרת כתב האישום מואשמים הם גם בעבירות רבות של שיבוש הליכי משפט, הדחה בחקירה, השמדת ראיה וכיו"ב.

בהקשר זה, המאשימה מדגישה כי במסגרת אחד האישומים בכתב האישום המאוחד מיוחס למשיב 2 כי נמלט מהארץ ביום 31.7.2017, לאחר שבמפגש עם המשטרה נמסר לו כי קיימות ראיות המצביעות על מעורבותו בביצוע הרצח של עדי המאשימה, וכי נחתם הסכם עד מאשימה בנוגע לחשד זה.

כמו כן, נטען כי החשש מפני שיבוש הליכי משפט מתעצם בעניינו של המשיב 1. זאת, שכן תוך כדי ניהול

ההליך העיקרי בדנן, הוגש נגד המשיב 1 כתב אישום נוסף, המייחס לו עבירות של ניסיון להטרדת עד, הפרת הוראה חוקית וניסיון להפרת הוראה חוקית. על פי עובדות כתב האישום הנ"ל, המשיב 1 יצר קשר עם אחר במטרה לגרום לו לפעול נגד עד מאשימה שהעיד בהליך העיקרי בדנן, ומסר לו את שמו של עד המאשימה אף שהדבר נאסר בפרסום.

לבסוף, המאשימה ציינה כי בית המשפט המחוזי עשה מאמצים רבים על מנת לאפשר את המשך ההתקדמות בתיק, וזאת על אף הקשיים הרבים שהוערמו עליו מצד המשיבים.

6. בדיון שהתקיים בפניי ביום 14.7.2024, טענו באי כוחם של כלל המשיבים כי הימשכותו יוצאת הדופן של שלב ההוכחות בהליך מובילה להימצאותם של הנאשמים במעצר לפרקי זמן ארוכים במיוחד, של קרוב לשש שנים ואף למעלה מכך ביחס לחלקם, המצדיקים חריגה מהכלל שלפיו אישום בעבירות שקיימת לגביהן חזקת מסוכנות מצדיקה מעצר מאחורי סורג ובריח עד לתום ההליכים.

מעבר לכך, בא כוח המשיבים 1-2 טען כי לטעמו, על בית המשפט לקרוא אל תוך סעיף 62 לחוק המעצרים מגבלה על התקופה המקסימלית שניתן לעצור בה נאשם מאחורי סורג ובריח, לאחר הגשת כתב אישום וטרם הכרעת הדין בעניינו. בא כוח המשיבים 1-2 הטעים כי נוכח העובדה שמעצרו של אדם המצוי בחזקת חף מפשע לתקופה כה ממושכת טומנת בחובה פגיעה קשה בזכויותיו החוקתיות, קביעה כי ניתן לעצור נאשם לתקופה כה ממושכת צריכה להיקבע בחקיקה במפורש.

בא כוח המשיבים 1-2 הוסיף וטען, כי נוכח תקופת הזמן הארוכה שבה עצורים המשיבים, יש מקום להורות על הגשת תסקיר מבחן לצורך בחינת האפשרות לשחררם לחלופת מעצר.

באי כוחם של המשיבים 3-4 טענו אף הם כי נוכח התארכות ההליך העיקרי יש מקום להורות על הגשת תסקיר מבחן לצורך בחינת האפשרות לשחררם לחלופת מעצר. בתוך כך, באי כוחם של המשיבים 3-4 טענו כי גם למאשימה ישנה תרומה של ממש להתארכות ההליך העיקרי, ככל שהדבר נוגע למשיבים 3-4. זאת, שכן החלטתה לבקש את האחדת שני כתבי האישום כמתואר לעיל, הביאה לכך שבירור אשמתם של המשיבים 3-4 מתארך.

דיון והכרעה

7. כידוע, במסגרת בקשה להארכת מעצר לפי סעיף 62 לחוק המעצרים נדרש בית המשפט לאזן בין זכותו החוקתית של הנאשם לחירות, לבין הצורך לשמור על ביטחון הציבור ושלומו ולהגן על תקינות ההליך הפלילי. בתוך כך, על בית המשפט לאזן בין שיקולים הנוגעים למסוכנות הנשקפת מהנאשם,

החשש מפני הימלטותו מן הדין והחשש משיבוש הליכי משפט על ידו; לבין עוצמת הפגיעה בחירות הנאשם, המתעצמת ככל שמצוי הוא במעצר בלא שהוכרע דינו, בעודו נתון בחזקת חף מפשע. בין שיקולים אלו, מתקיים יחס של "מקבילית כוחות", כך שככל שההליך המשפטי מתארך, גובר משקלה של כף הפגיעה בחירותו של הנאשם (ראו, מיני רבים: בש"פ 630/23 מדינת ישראל נ' אזברגה, פסקה 17 (13.2.2023); בש"פ 8459/20 מדינת ישראל נ' פלוני, פסקה 35 (28.1.2021) (להלן: בש"פ 8459/20); בש"פ 1087/18 מדינת ישראל נ' פוגל, פסקה 19 (1.3.2018)).

בטרם שאדרש ליישום הדברים על נסיבות העניין דנן, אקדים ואתייחס לטענתו של ב"כ המשיבים 1-2, לפיה סעיף 62 לחוק המעצרים אינו מסמיך את בית המשפט להורות על מעצרו של נאשם לתקופה ממושכת כבענייננו, משאין בו הסמכה מפורשת להארכת תקופת מעצרו של נאשם לתקופה מצטברת של מספר שנים.

8. כפי שציין בא כוח המשיבים 1-2, סעיף 62 לחוק המעצרים שותק באשר לשאלה האם קיימת מגבלה עליונה על משך הזמן המצטבר שניתן להאריך עד אליו את מעצרו של נאשם שטרם הוכרע דינו. השאלה האם שתיקת המחוקק בעניין זה משמעה כי מבחינה עקרונית, בית המשפט העליון מוסמך להאריך את תקופת המעצר באופן בלתי מוגבל; או שיש לראות בה כח"ס הדורש את השלמתו של בית המשפט - היא שאלה פרשנית (ראו: דנ"מ 5519/15 יונס נ' מי הגליל תאגיד המים והביוב האזורי בע"מ, פסקה 34 לפסק דינה של הנשיאה א' חיות (17.12.2019); אהרן ברק פרשנות במשפט כרך ראשון - תורת הפרשנות הכללית 470-465 (1992)).

לכן, בהינתן שאיש אינו חולק על הפגיעה המשמעותית בחירות הנאשם הנובעת ממעצרו עד לתום ההליכים, ובנתון לחזקה הפרשנית לפיה המחוקק לא נתכוון לפגוע בזכות יסוד אלא אם נאמר כך על-ידיו בצורה מפורשת (ראו, למשל: בש"פ 5700/91 אבידן נ' מדינת ישראל, פ"ד מו(1) 677, 694 (1992)), ברמת העיקרון, ניתן היה לראות בשתיקת המחוקק בעניין זה כח"ס, ולהשלימו על ידי קריאת גג-עליון על משך תקופת המעצר אל תוך סעיף 62 לחוק המעצרים.

ואולם, אינני סבור כי ראוי לעשות כן. סבורני כי ההסדר הקבוע בסעיף 62 לחוק המעצרים משקף בחירה מודעת של המחוקק לעצב הסדר יחסי, שעל פיו האיזון בין חירות הנאשם לבין ההגנה על ביטחון הציבור ושלומו ועל תקינות ההליך הפלילי, נערך על פי נסיבותיו של כל מקרה לגופו, בכל פעם שמתבקשת הארכת מעצר לתקופה העולה על תשעה חודשים. על עריכת איזון זה הופקד בית המשפט העליון, ועליו מוטלת האחריות להבטיח כי הפגיעה בחירותו של הנאשם, לא תהיה במידה העולה על הנדרש; ומנגד כי האינטרסים החשובים שבגינם הושם הנאשם במעצר עד לתום ההליכים מלכתחילה נשמרים הם (ראו: אהרן ברק חוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו וחוק-יסוד: חופש העיסוק כרך ג - הביקורת השיפוטית 1419 (יצחק זמיר עורך, 2023)).

על כן, סבורני כי אין מקום לקרוא לתוך ההסדר שקבע המחוקק בסעיף 62 לחוק המעצרים את אשר איננו מצוי בו (מגבלת תקופת מעצר מקסימלית). בהקשר זה לא יהיה זה למותר לציין כי חוקתיותו של ההסדר הקבוע בסעיף 62 לחוק המעצרים נבחנה על ידי בית המשפט זה, ונקבע כי אף שיש בו כדי לפגוע בחירותו של הנאשם שדינו טרם נגזר, מדובר בפגיעה העומדת בתנאי פסקת ההגבלה (ראו: בג"ץ 14/98 מנבר נ' מדינת ישראל, פ"ד נב(1) 97 (1998); בג"ץ 2442/11 שטנגר נ' יו"ר הכנסת, פ"ד סו(2) 640 (2013)).

9. ומכאן בחזרה לשאלה העיקרית הדורשת הכרעה בענייננו: נסיבותיו של מקרה זה הן ייחודיות בקיצוניותן - מחד גיסא, כלל המשיבים מצויים במעצר לתקופה של כשש שנים או למעלה מכך. אף שמדובר בתיק מורכב אשר בירוורו כרוך בשמיעת עדים רבים, עניין שיש ליתן לו משקל בבחינת קצב התקדמות ההליך (ראו, למשל: בש"פ 8459/20, בפסקה 36 והאסמכתאות שם), ואף שאת האחריות להתארכות ההליך העיקרי לא ניתן לתלות בהתנהלות המאשימה או בית המשפט (כפי שנקבע ב-בש"פ 6139/23, בפסקה 11), מדובר במעצר ממושך בצורה קיצונית, אשר יקשה למצוא מקרים דומים לו (ראו והשוו: בש"פ 4342/21 מדינת ישראל נ' פוגל (12.8.2021) (להלן: עניין פוגל); בש"פ 7949/22 מדינת ישראל נ' דרור (1.12.2022) (להלן: עניין דרור); בש"פ 85/21 מדינת ישראל נ' מחאג'נה (19.1.2021) (להלן: עניין מחאג'נה); בש"פ 8459/20 - בכולם עמד מעצרו של המשיבים על תקופה קצרה יותר ממעצרו של המשיבים בדן).

מאידך גיסא, גם מסוכנותם של המשיבים בדן, והחשש משיבוש מהלכי משפט ומהימלטות מהדין הנשקף מהם - הינם יוצאי דופן. כאמור לעיל, על פי המיוחס להם בכתב האישום המאוחד, המשיבים כולם היו מעורבים בפרשה במסגרתה נרצחו שני עדי מאשימה, וגרושתו של אחד מהם (למול עיני ילדיה), כנקמה על עדויות שמסרו בהליכים קודמים ובמטרה להטיל אימה על אלו המוכנים לשתף פעולה עם רשויות אכיפת החוק. כמו כן, למשיבים עומד עבר פלילי עתיר, ומרביתם מואשמים גם בעבירות נוספות המעצימות את החשש הנשקף משחרורם לחלופת מעצר, בהן שיבוש מהלכי משפט, הדחת עד בחקירתו ועוד.

אשר על כן, הבקשה דנן מציבה דילמה של ממש: כיצד על בית המשפט להכריע, כאשר כל אחד מהשיקולים הנוגדים שעליו לשקול במסגרת בקשה להארכת מעצר לפי סעיף 62 לחוק המעצרים, מצוי בקצה המשרעת, והתארכות ההליכים לא נגרמה באשמתה של המאשימה? לשאלה זו ניתנה בפסיקה התשובה הבאה:

"כבר נפסק לא אחת כי התמשכות ההליכים כשלעצמה אינה יכולה לאיין את משקל האינטרסים הציבוריים. על בית המשפט לבחון אפוא בכל נקודת זמן רלבנטית את מכלול השיקולים הנוספים, ולאזנם בהתאם. אימוץ עמדת המשיבים כמות שהיא וללא עריכת האיזונים המתאימים עלולה להביא

למצב שבו דווקא כאשר עסקין בכתב אישום בפרשות מורכבות וסבוכות מעין אלו, שבהן חומרת העבירות ומסוכנות הנאשמים היא רבה על פניה - ישוחררו הנאשמים לחלופת מעצר כבר בשלבים מוקדמים, בשל צפי המעצר ומשכם של ההליכים" (בש"פ 1087/18 מדינת ישראל נ' פוגל, פסקה 20 (1.3.2018) ההפניות הוסרו וההדגשות במקור - י' כ'; וראו גם: עניין מחאג'נה, בפסקה 10; בש"פ 6139/23, פסקה 10).

10. עם זאת ברי כי בית משפט זה אינו נותר אדיש כאשר נקרת בפניו בקשה להארכת מעצרו של נאשם המתמשך כבר מספר שנים, גם כאשר עסקין באישומים חמורים ביותר. אכן, העבירות בהן הואשמו המשיבים משתייכת למשפחת העבירות אשר קיימת לגביהן בסעיף 21(א)(1)(ג) לחוק המעצרים חזקת מסוכנות סטטוטורית, ואף אני ציינתי לא פעם כי הנני משתייך לאסכולה הגורסת כי מקום בו עסקין בעבירות מסוג זה יש מקום, לעיתים, להורות על מעצר עד לתום ההליכים אף מבלי שהוגש תסקיר שירות מבחן בעניינו של הנאשם (ראו, למשל: בש"פ 5407/22 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (29.8.2022)). עם זאת, כאשר מדובר בהימשכות הליכים כה חריגה, המביאה לתקופת מעצר קיצונית כבענייננו, סבורני כי האיזון בין חירותו של הנאשם לבין שמירה על בטחון הציבור ושלומו ועל תקינות ההליך הפלילי, מחייב היה לכל הפחות להורות על הגשת תסקיר אשר יבחן אם יש בנמצא חלופת מעצר שיש בה כדי להפחית את המסוכנות הנשקפת משחרור הנאשם ממעצר מאחורי סורג ובריח, אף אם ההיתכנות לכך הינה נמוכה (ראו והשוו: עניין פוגל; ועניין דרור).

11. אשר על כן, בהינתן שמשיבים מצויים במעצר כבר שש שנים ולמעלה מכך, ומבלי להקל ולו כמלוא הנימה מחומרת המעשים המיוחסים להם, כך הייתי מוצא להורות בדנן, לכל הפחות בנוגע למשיבים 3-4 (לא הייתי מורה כן לגבי המשיב 1, שכן בשים לב לכך שבכתב האישום המאוחד נטען כי הביא לרציחתם של שלושה כאשר הוא עצמו איננו נמצא כלל בארץ, האפשרות שניתן יהיה להפחית את המסוכנות הנשקפת ממנו על ידי חלופת מעצר כלשהי, נראית על פניה נמוכה מנמוכה).

ואולם, במסגרת הדיון שנערך בבקשה הוצג לי, במעמד צד אחד, מידע מודיעיני ממנו עולה, באופן שאינו משתמע לשני פנים, כי גם עתה, שנים לאחר מעצרו, נשקפת מכלל המשיבים מסוכנות גבוהה במיוחד אשר אינה מאפשרת את שחרורם ממעצר מאחורי סורג ובריח.

יצוין כי לאחר שבדיון שנערך בבקשה המלצתי לה לעשות כן, הגישה המאשימה, ביום 16.7.2024, פראפרזה המתארת את החומר המודיעיני הנ"ל, בה נכתב כי: "התקבל מידע לרבות מהעת האחרונה המצביע על כוונות פגיעה באחרים מצד הנשמים: יניב זגורי, משה רובין, אמיר בן שימול ואריק איטל". לנוכח המידע שנמסר לי במעמד צד אחד בדיון, אציין כי האמור בפראפרזה הנ"ל, כדרכן של פראפרוזות, הינו בלשון המעטה. לפיכך, המידע המודיעיני כנגד המשיבים שכנע אותי כי חרף המשקל הכבד שיש ליתן לפגיעה המתמשכת בחירותם של המשיבים, גם בשלב זה, ההיתכנות שבחינתה של

חלופת מעצר תביא לשחרור המשיבים ממעצר מאחורי סורג ובריח הינה כה נמוכה, שגם בנסיבות מעצר הממושך אין טעם להורות על בחינתה.

12. ברם, חלף קבלת בקשת המאשימה כמות שהיא, ולהאריך את מעצרם של המשיבים ב-150 ימים, מוצא אני להורות על הארכת מעצרם של המשיבים ב-90 ימים "בלבד". סבורני כי קביעה זו מאזנת כראוי בין השיקולים עליהם עמדתי לעיל, שכן יש בה כדי לאפשר בחינה, במועד קרוב יותר, של המועד בו צפוי ההליך העיקרי בעניינם של המשיבים להסתיים, ואגב כך גם ליתן הכרה, ולו מסוימת, לחומרה היתרה הגלומה בתקופת מעצר כה ממושכת וחריגה.

13. אשר על כן, אני מורה על הארכת מעצרם של המשיבים ב-90 ימים החל מיום 21.7.2024 או עד למתן פסק דין בעניינם בתפ"ח 35982-12-17 ובתפ"ח 31894-07-18 בבית המשפט המחוזי בבאר שבע, לפי המוקדם.

ניתנה היום, ט"ו בתמוז התשפ"ד (21.7.2024).

שׁוֹפֵט